

Kapitola 9

Výsledky prieskumu obyvateľstva o prevencii kardiovaskulárnych ochorení pred a po kampani

Na posúdenie efektivity edukačnej kampane zadala Slovenská nadácia srdca v mesiaci máj – jún 2008, teda pred zahájením samotných projektov Lekári idú do ulíc a MOST 2008 nezávislý prieskum agentúre Focus s nasledovným okruhom otázok:

Do akej miery ľudia absolvujú preventívne zdravotné prehliadky? Do akej miery si myslia, že majú dostatok informácií o predchádzaní srdcovocievnych ochoreniam? Ktoré rizikové faktory považujú za najzávažnejšie pre vznik srdcovo cievneho ochorenia? Podľa akých faktorov by spoznali infarkt? Aká je znalosť niektorých konkrétnych hodnôt dôležitých pri indikácii pravdepodobnosti vzniku srdcovocievneho ochorenia (krvný tlak, hladina cholesterolu v krvi)...

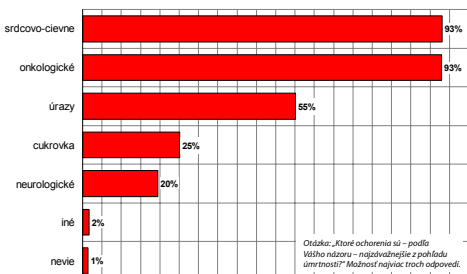
Prieskum pred zahájením kampane

Súbor pozostával z 1022 respondentov nad 18 rokov, zber dát prebiehal v dňoch 3. až 9. júna 2008, vykonával sa tzv. kvótny výber, ktorí realizovali školení anketári používajúc metódu „face to face“. Reprezentativita bola hodnotená podľa pohlavia, veku, vzdelania, národnosti, regiónu a veľkosti miesta bydliska. Štatistické spracovanie dát sa realizovalo prostredníctvom programu SPSS, zber dát sa uskutočnil v súlade s kódexom ESOMAR. Prieskum sa vyhodnocoval s intervalom spoľahlivosti max. $\pm 3,1\%$ na 95 % hladine významnosti pre frekvenciu javu 50 %.

Graf 1

NAJŽIVÁŽNEJŠIE OCHORENIA Z POHLADU ÚMRTNOSTI

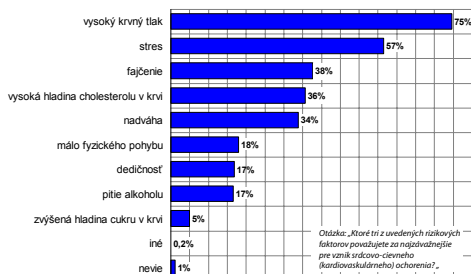
% všetkých respondentov, jún 2008, báza: 1022 respondentov, možnosť najviac troch odpovedí

Graf 2

RIZIKOVÉ FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE VZNIK SC OCHORENIA

% všetkých respondentov, jún 2008, báza: 1022 respondentov, možnosť výberu troch odpovedí

Z prieskumu vyplynuli nasledovné zistenia. Pravidelné preventívne prehliadky absolvuje:

- viac ako polovica (53 %) slovenskej populácie,
- viac ženy (61 %),
- osoby vo veku 45 – 54 rokov (59 %),
- osoby so stredoškolským vzdelaním s maturitou a vysokoškolským vzdelaním (59 %),
- výkonní odborní pracovníci a úradníci (59 %), tvoria odborní pracovníci (65 %) a dôchodcovia (59 %),
- osoby bývajúce vo väčších mestách s počtom 50-100 tisíc obyvateľov (58 %) a respondenti žijúci v Prešovskom kraji (61 %).

Pravidelné preventívne prehliadky neabsolvuje:

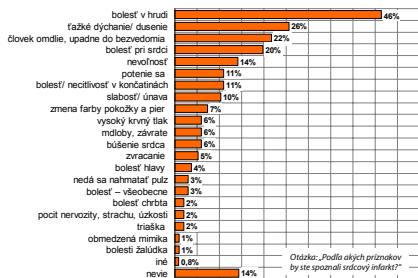
- 45 % respondentov,
- častejšie muži (53 %),
- najmladšie osoby vo veku 18 – 24 rokov (56 %),
- osoby so základným vzdelaním (50 %), podnikatelia a živnostníci (56 %), študenti (53 %), nezamestnaní (73 %) a osoby z päť a viacčlenných domácností (55 %).

Na otázku, či majú dostatok informácií o KV ochoreniach odpovedalo kladne 52 % obyvateľov Slovenska (vlni 43 %), 45 % si to nemyslí a 3 % túto skutočnosť nevie posúdiť. O tom, že majú dostatočné informácie sú presvedčené skôr ženy, stredné vekové kategórie od 45 do 54

Graf 3

PRÍZNAKY SRDCOVÉHO INFARKTU – SPONTÁNNE UVEDENÉ

% všetkých respondentov, jún 2008, báza: 1022 respondentov, možnosť viacerých odpovedí

Ročník: Ide o spontánne odpovede respondentov na otvorenú otázku, ktoré boli riadne zašifrované a anonymizované.

MOST

MESIAČ O SRDCOVÝCH TĚMACH

rokov (61 %) a ľudia nad 65 rokov (62 %). Miera presvedčenia o dostatočnej informovanosti je priamo úmerná s rastúcim vzdelaním (u ľudí so stredoškolským vzdelaním s maturitou je to 57 %, u VŠ 69 %, kým u základného vzdelania 42 %). Nadpriemerne informovaní sa cítia byť tvoriví odborní pracovníci (78 %), tiež manažéri, dôchodcovia, samostatne zárobkovo činné osoby, obyvatelia bývajúcí vo väčších mestách (50 – 100 tisíc obyvateľov), obyvatelia Trnavského (59 %) a Banskobystrického kraja (62 %).

Na otázku závažnosti ochorení z hľadiska úmrtnosti 9 z 10 opýtaných považuje za najzávažnejšie kardiovaskulárne a onkologické ochorenia (93 %).

Za najzávažnejší rizikový faktor pre vznik kardiovaskulárnych ochorení je považovaný vysoký krvný tlak (57 %), stres (40 %), fajčenie (38 %) vysoká hladina cholesterolu (38 %) a dedičnosť (17 %). Kým v roku 2007 nedostatok fyzickej aktivity nebol vnímaný ako významný rizikový faktor, v júni 2008 ho považovalo za významný RF 18 % respondentov.

Z pohľadu znalosti príznakov infarktu 46 % respondentov uviedlo za hlavný príznak správne bolesť na hrudníku oproti prieskumu z júna 2007, kedy až 53 % respondentov uviedlo ako hlavný príznak slabosť, ochabnutosť, strnulosť a nejasnú, nezrozumiteľnú reč.

Správnou hodnotu optimálneho krvného tlaku zdravého dospelého človeka (120/80) uviedlo 45 % respondentov, nesprávne 39 % a nevedelo uviesť 16 %. Správnou hodnotu hladiny cholesterolu v krvi správne uviedlo iba 27 %, nesprávne určilo 16 % a 57 % vôbec nevedelo uviesť hodnotu.

Výsledky prieskumu obyvateľstva po skončení projektov

Tie isté otázky boli kladené agentúrou aj po skončení projektu Lekári idú do ulíc a MOST 2008. Výberový súbor pozostával z 1007 respondentov nad 18 rokov a zber dát prebiehal v dňoch 1. 10. až 7. 10. 2007.

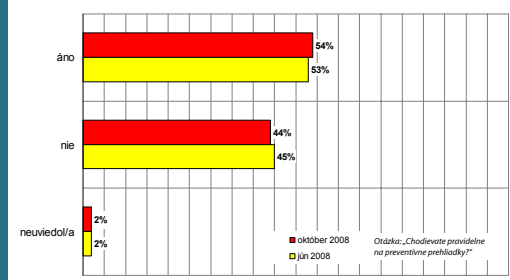
Pravidelné preventívne prehliadky – závery viac-menej zhodné s výsledkami prieskumu z júna 2008.

Na otázku, **či majú dostatok informácií o KV ochoreniach** odpovedalo kladne 59 % obyvateľov Slovenska, čo je o 7 % viac ako v júni 2008 a dokonca až o 16 % viac ako v októbri 2007. Naopak, poklesol

Graf 4

ABSOLVOVANIE PREVENTÍVNYCH PREHLIADOK U LEKÁRA

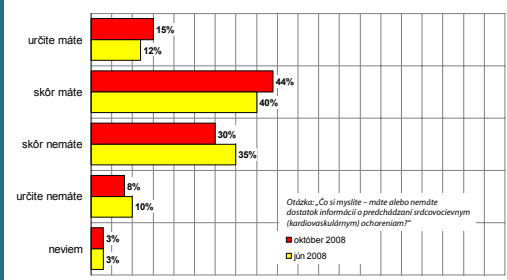
% všetkých respondentov, porovnanie – október 2008/ jún 2008

Graf 5

INFORMOVANOSŤ O PREDCHÁDZANÍ SC OCHORENIAM

% všetkých respondentov, porovnanie – október 2008/ jún 2008

podiel respondentov, ktorí uviedli, že určite nemajú + skôr nemajú dost informácií o predchádzaní srdcovo-cievny ochoreniam – v júni 2008 bolo takýchto respondentov 45 %, v októbri 2008 to bolo 38 % opýtaných.

Porovnanie **vnímania závažnosti jednotlivých rizikových faktorov kardiovaskulárných ochorení** neprienieslo významnejšie zmeny. Vysoký krvný tlak predstavuje najvyššiu hrozbu pre vznik kardiovaskulárných ochorení. Mierny vzostup sme zaznamenali vo vnímaní fajčenia ako rizikového faktoru o 4 %.

Na otázku závažnosti ochorení z hľadiska úmrtnosti 9 z 10 opýtaných považuje za najzávažnejšie onkologické a kardiovaskulárne ochorenia (94 a 93 %).

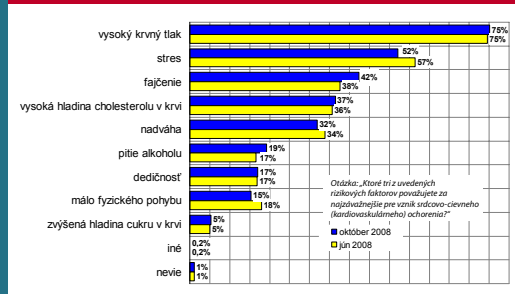
Z pohľadu znalosti príznakov infarktu srdca sme nezaznamenali žiadne zmeny. Takmer polovica respondentov (46 %) spontánne uviedla, že príznakom srdcového infarktu je „bolesť v hrudi“.

Hodnotu optimálneho krvného tlaku zdravého dospelého človeka, teda „120/80“, vedela správne uviesť **takmer polovica respondentov (48 %)**. Takýchto respondentov častejšie nájdeme medzi ženami (54 %), respondentmi vo veku 45 – 54 rokov (54 %), stredoškolsky (54 %) a vysokoškolsky (61 %) vzdelanými respondentmi, výkonnými odbor-

Graf 6

RIZIKOVÉ FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE VZNIK SC OCHORENIA

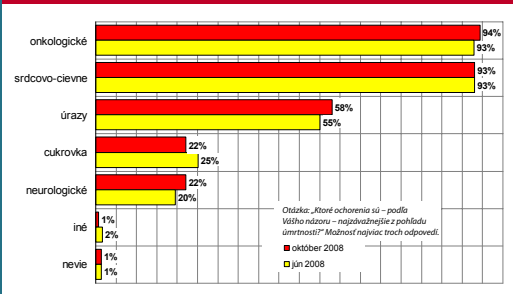
% všetkých respondentov, porovnanie október 2008/ jún 2008, možnosť výberu troch odpovedí

Graf 7

NAJZÁVAŽNEJŠIE OCHORENIA Z POHĽADU ÚMRTNOSTI

% všetkých respondentov, porovnanie - október 2008/ jún 2008, možnosť najviac troch odpovedí

nými pracovníkmi a úradníkmi (57 %), tvorivými odbornými pracovníkmi (61 %), respondentmi z domácností s vyšším celkovým mesačným príjmom – 30 – 35 tisíc Sk (55 %), nad 35 tisíc Sk (58 %), respondentmi bývajúcimi vo väčších mestách s počtom 50 – 100 tisíc obyvateľov (59 %) a respondentmi žijúcimi v Prešovskom kraji (53 %).

Oproti prieskumu z júna 2008 došlo k miernemu nárastu (+ 3 percentuálne body) podielu respondentov, ktorí vedeli uviesť správnu hodnotu optimálneho krvného tlaku (45 % v júni 2008 a 48 % v októbri 2008). Tento nárast je na hranici štatistickej významnosti.

Medzi respondentmi, ktorí uviedli, že v poslednom čase **zaznamenali informačnú kampaň** zameranú na predchádzanie kardiovaskulárnych ochorení, vedelo správne uviesť optimálnu hodnotu krvného tlaku zdravého dospelého človeka **53 % opýtaných, čo je o 5 percentuálnych bodov viac** ako v celej populácii respondentov.

Pri analýze dvoch hlavných cieľových podskupín bol vplyv kampane ešte vyšší:

- u žien bol nárast o 6,4 %,
- vo vekovej skupine 45 – 54 rokov nárast o 9,4 %.

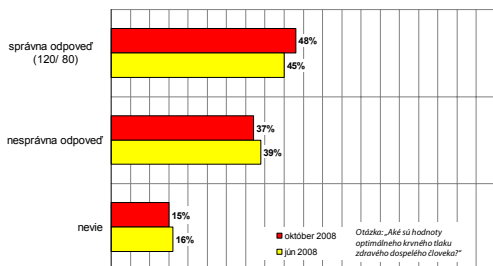
Hodnotu normálnej hladiny cholesterolu – do 5 mmol/l vrátane, vedela správne uviesť takmer tretina respondentov (31 %). Takýchto respondentov častejšie nájdeme medzi ženami (36 %), respondentmi vo veku 45 – 54 rokov (37 %), vysokoškolsky vzdelanými respondentmi (44 %), tvorivými odbornými pracovníkmi (43 %), podnikateľmi a živnostníkmi (44 %), respondentmi bývajúcimi v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (38 %) a 50 – 100 tisíc obyvateľov (46 %), respondentmi žijúcimi v Banskobystrickom (42 %) kraji.

Oproti prieskumu z júna 2008 došlo k miernemu nárastu (**+ 4 percentuálne body**) podielu respondentov, ktorí vedeli uviesť hodnotu normálnej hladiny cholesterolu (27 % v júni 2008 a 31 % v októbri 2008). Tento nárast je štatisticky významný.

Graf 8

ZNALOSŤ HODNOTY OPTIMÁLNEHO KRVNÉHO TLAKU ZDRAVÉHO DOSPELÉHO ČLOVEKA

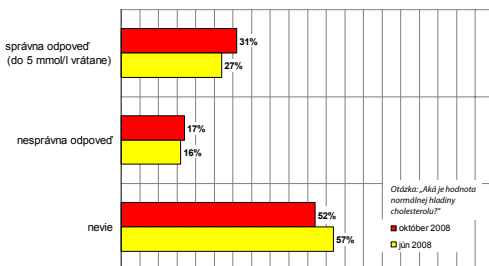
% všetkých respondentov, porovnanie – október 2008/ jún 2008

Graf 9

ZNALOSŤ HODNOTY NORMÁLNEJ HLADINY CHOLESTEROLU

% všetkých respondentov, porovnanie – október 2008/ jún 2008

Medzi respondentmi, ktorí uviedli, že v poslednom čase **zaznamenali informačnú kampaň** zameranú na predchádzanie kardiovaskulárnych ochorení, vedelo správne uviesť normálnu hladinu cholesterolu 45 % opýtaných, čo je **o 14 percentuálnych bodov viac ako v celej populácii respondentov**. Pri analýze dvoch hlavných cieľových skupín bol vplyv kampane podstatne vyšší:

- u žien bol nárast o 6,9 %,
- vo vekovej skupine 45 – 54 rokov nárast o 8,5 %.

Informačnú kampaň MOST (Mesiac o srdcových témach) zaznamenalo 25 % verejnosti, čo je o 2 % viac ako v roku 2007. Takýchto respondentov častejšie nájdeme medzi ženami (28 %), respondentmi vo veku 45 – 54 rokov (29 %), respondentmi so stredoškolským vzdelaním s maturitou (30 %) a respondentmi s vysokoškolským vzdelaním (37 %), výkonnými odbornými pracovníkmi a úradníkmi (31 %), tvorivými odbornými pracovníkmi (49 %), respondentmi bývajúcimi v mestách s počtom 20 – 50 tisíc obyvateľov (36 %) a 50 – 100 tisíc obyvateľov (31 %), respondentmi žijúcimi v Trenčianskom (38 %) a Banskobystrickom (39 %) kraji.

Respondenti, ktorí zaznamenali informačnú kampaň zameranú na predchádzanie kardiovaskulárnych ochorení pritom ako najčastejšie miesto zaznamenania takejto kampane uviedli televíziu, respektíve te-

Graf 10

ZDROJE ZAZNAMENANIA INFORMAČNEJ KAMPANE

% respondentov, ktorí uviedli, že zaznamenali informačnú kampaň zameranú na predchádzanie srdcovo-cievnych ochoreniam, október 2008, báza: 255 respondentov, možnosť viacerých odpovedí

MESIAČ O SRDCOVÝCH TÉMACH

levízne relácie (uviedlo 56 % respondentov, ktorí zaznamenali takúto informačnú kampaň).

Druhým najčastejším miestom zaznamenania bola tlač, noviny, časopisy (uviedlo 29 % respondentov, ktorí zaznamenali takúto informačnú kampaň). Viac ako štvrtina takýchto respondentov ešte uviedla, že informačnú kampaň zaznamenali v brožúrkach a letákoch (24 %).

Záverom možno konštatovať, že realizáciou projektov Lekári idú do ulíc a MOST 2008 sa podarilo **zvýšiť informovanosť obyvateľstva o závažných otázkach kardiovaskulárnych ochorení a ich prevencie o 9 % a oproti roku 2007 až o 16 %**, napriek tomu, že informačnú kampaň zaznamenalo iba 25 % obyvateľstva (o 2 % viac ako v roku 2007).

Respondenti, ktorí zaznamenali informačnú kampaň boli podstatne lepšie informovaní o cieľových hodnotách tlaku krvi a celkového cholesterolu (o 5, resp. 14 percentuálnych bodov viac) ako zvyšná vzorka respondentov.

Zlepšenie informovanosti bolo u cieľových skupín projektu t. j. žien a osôb vo veku od 45 do 54 rokov podstatne lepšie ako v celej skupine respondentov. **Kým v celej vzorke respondentov bolo zlepšenie informovanosti o optimálnych hodnotách tlaku krvi iba o 3 %, v cieľovej skupine ženy to bolo 6,4 % a u osôb vo veku 45 – 54 až o 9,4 %!** Podobne to bolo v prípade **znalosti cieľových hodnôt cholesterolu (4 % versus 6,9 % versus 8,5 %).**

KÓD ZDRAVÉHO ŽIVOTA 0 - 30 - 120 - 80

WWW.TVOJESRDCE.SK